

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Leodivm Ecclesiae Cathedralis

Rausinus, Stephanus

Namvrçi, 1639

Capvt Dvodecimvm. Magnitudo Iurium Episcopi & Principis Leodiensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11818

oues deuorauit. Perperam dicuntur inuolare in Franchifias & Libertates Ciuium, quibus nullus æquè præiudicat quàm ipsi Ciues perpetuum iactitatis Priuilegiis bellum præuaricationibus & pessumdationibus suis indicentes. Et hæc etiam est vetus sutela: libertatem & speciosa nomina prætexere: nec quisquam alienum seruitium & Dominationem concupiuit, vt non eadem ista vocabula vsurparet. Longior ex composito circa Allegationem illam Spirensis fui, ne ementitæ utilitatis publicæ fucus, aliquem fouendis vsurpationibus colorem effingat.

CAPVT. DVODECIMVM.

Magnitudo Iurium Episcopi & Principis Leodiensis.

INfaustam Pandoram Dij Deæque Poëtarum in hunc ablegaturi orbem quisque suis dotibus & prærogatiuis communiuerunt: & bene agebatur cum Deucalonæa stirpe, si Pixide morborum & ærumnarum conditorio caruisset. Thetis Achillem cum Hectore aliquando congressurum, & Venus Æneam certamine Laviniam virginem petiturum, ambæ Vulcaniis armis induerunt. Herculem post labores exantlatos Deorum vnusquisque propriis suis muneribus donauit, Mars enses, Mercurius caduceum, Apollo arcum, Neptunus equos, Vulcanus galeam ac thoracem artis suæ in signe dedit, Pallas ipsa ægidem tribuit & Ceres ad expiandam Centaurorum cædem Mysteria quædam edocuit.

Eclesia

Eclesia Leodiensis fœlix & speciosissima est Nympha, veraque non fabulosa Pandora, cœlestibus vndeque exornata fauoribus; caretque Calamitosa illa Pixide quæ Promethea & in Prometheo mortale genus fefellit. Episcopus Princeps hanc Lauiniam alio nomine Legiam, Latini Romani Pontificis Filiam desponsans egebat armis plusquam Vulcanijs, quibus hæreses debellaret, & Clerum populumque subiectum ab externa vi defenderet. Certasse inuicem liberalitate & benivolentia in Ecclesiam Leodiensem Pontifices & Imperatores credideris & laudem plura conferendo appetuisse. Constat, Ecclesiâ Deiparæ Virginis Mariæ Aquisgrani ad Caroli Magni petitionem per Leonem Quartum Papam magno purpuratorum vtriusque Ordinis Conuentu consecratâ, ventum Leodium, & ad decus splendoremque Cathedralis Ecclesiæ octo Archidiaconatus in ea à Leone institutos, nempe Archidiaconatum Leodiensem Preposituræ annexum, & alios septem, Hannoniæ, Brabantiæ, Campiniæ, Hasbagniæ, Ardennæ, Famenæ & Condrosij. Ab Imperatore autem designatos renuntiatosque Pares duodecim, Duces, Marchiones, & Comites, eiusdem Ecclesiæ ad certa Dominia Feudatarios pro illius & Patriæ tutela & dignitate. Quorum omnium nomina obuium est legere in impressis & manuscriptis simul Codicibus. Hi Pares duodecim (quos aliâ imperitiores significatiuâ non minus voce appellabant Patres, sicut Senatores suos Romulus) nobilissimum Iudicij Pacis tribunal conficiebant, in quo solus Princeps personaliter præsidebat Præ-tore duodecim apparitoribus armatis stipato suffragia
senten-

sententiam dicentium colligente. Ultra Pares duodenos distinctis sedilibus plures erant adhuc Feudatarij magni nominis, & inter illos quidam Semipares nominati. In quod consistorium nemo iudicandi partes obiturus adlegi poterat nisi ab Ecclesia & Principe Nobilia & notabilia feuda recognosceret. Nam oppidò permulta diuersorum graduum feuda iuribus & ritibus Leodiensibus olim regebantur, quæ diu ante nostram memoriam exoleuerunt, ita vt qui hodie superest numerus, etsi non exiguus, cum antiquo nequeat conferri. Ibi præter ordinariæ Curiaë Feudalis naturam non solum ciuilia quæ feudales concernerent controuersias pertractabantur sed criminalia quam maximè, puta Latrociniorum publicorum, grassationum uialium, raptuum, & violentiarum quarumcunque. Quisquis duodecim Principes ad lateralia subsellia confidentes, ceterua inferiorum nobilium inferiora complente uidisset & Episcopum Principem ex sublimiore throno eminentem, in reuerentiam, admirationem & stuporem mox raptus fuisset, nec sanctum Areopagitarum Concilium præoptasset. Recogito & animo videor intueri priscum & sacrosanctum Egyptiæ gentis tribunal, cui nullus toto orbe iudicum confessus maiestate & integritate præponendus si comparandus erat, ex Regni totius Primariis Nobilibus triginta compositum, supra quos omnes alius Iudicij Princeps (id dignitatis nomen) eminebat, qui aurea catena signum variis ornatum lapidibus à collo suspensum (quod Veritatem appellabant) gestans, bis auditis litigatoribus, habito Iudicum suffragio, Veritatis signo in partem veriorem verso ferebat sententiam. Secundum

cendum Auditorium erat Prætoris & quatuordecim Scabinorum iudicum tunc temporis in ciuilibus æquè ac criminalibus causis inappellabilem, quod erat quasi candelabrum aut luminare maius prælucescens diei & nocti. Curia & Consistoria facile ad tria millia tam extra quam intra ditionem ab hoc Phœbo lumen mutuo accipere tenebantur siue per viam appellacionis, siue per tramitem Rescriptionis. Placuerat enim Cæsaribus plerosque eosque conspicuos & celebres extraneos Magistratus viuere & ius dicere ad præscriptum Leodinae Legis, vnde plurimum ornamenti accedebat Ecclesiae & Iustitiae. Curia verò Iurata & bassæ Iustitiae sub eodem tribunali erant quasi innumeræ. Tertio loco statuebatur Dicasterium Allodiale medio inter Diuæ Mariæ & Sancti Lamberti ædes: coram quo bonorum Allodialium & Liberorum lites agitabantur, vt coram Scabinis Censualium, & Feudalium coram Paribus. Hæc tria erant sola Prætoria ordinaria solius Principis, & à solo Principe prodeuntia: vt disertim à Patrono Temporalitatis omnium trito manibus traditur. Nulla tunc Lucina obstreticabatur edendo Magistrorum & Iuratorum partui. Posthumus ille seditionum popularium nimis frequentium fætus fuit, qui legitimum non valeat nominare parentem. Illustris præterea admodum fuit facultas Episcopo competens euocandi ad Annum sui Palatij quemlibet intra Diocesim Leodiensem morantem seu subditus in temporalibus esset, seu non. Quæ euocatio dabatur pro atrocissimis quibusdam & specialiter reseruatis excessibus. In exemplum. Si Feudatarius rupta fide feudum quod à Principe Leodiensi

moueretur, ab alio directo Domino recognosceret, aut Feudum in allodium commutaret. Si intra Dioecesim Leodiensem Iudex quispiam extra & præter Rescriptionem Iudicum Principis aut Scabinorum tanquam Superiorum quicquam decerneret. Si quis item alterare Leges & Consuetudines laudabiles præsumpsisset, aut aduersarium ad aliud extraneum tribunal traxisset. Vt & si quis Homines (id est Pares) Domini Leodiensis, aut Scabinos, aut Allodiales, qui sunt in totum tres Iudices Ciuitatis & Patriæ Leodiensis ratione sententiarum per eos latorum conturbasset, offendisset, vel aliò ad forense iudicium vocasset. Quisquis id admisset correctioni ad Annulum Palatij suberat. Rei verò pronuntiati aqua & igni interdicebantur hoc ipso, & quocunque intra Dioecesim diuerterent cessandum erat triduo continuo à Diuinis. Adhæc corporis & bonorum proscriptione damnati. Et hæc quidem iudiciali indagine peragebantur. At Princeps pro sua maiestate, & ex alto suo, vt nuncupabatur, iudicio & officio nonnulla in atrocioribus quibusdam casibus reseruata habebat, quæ citra aliam iuris formulam iuberet. In incendiarios maximè, homicidas & viarum grassatores peculiari celeritate animaduertendum esse reputans iura ignis, & fugæ seu infecutionis seuerè exercebat. Ignem mandans conijci in homicidarum & id genus Reorum domos, quæ tam nefarios homines intra sua aliquando penetrabilia detinuissent, vt paucorum supplicium, metus fieret multorum. Plebecula in cædes & homicidia ferox & velox (eheu quæ compita & vici, quæ fora, quæ plateæ, quæ domus & casæ, vel etiam cæli-

cælitum templa humano non exundarunt, & hodie adhuc calent sanguine?) quam non retineret proximi charitas, aut sui pudor, rerum saltem familiarium damno cohiberetur. Sed rigorem in inanimata & sensus expertia sæuendi elusit, quæ vt præ alijs sitiens sanguinis, sic tenaciùs deterrenda fuisset poenis; dum breui per vim extorsit, ne in Urbanas domos, ruinâ ædificiorum & Urbis dehonestamento, flamma deflagraret. Fuga & insecutio aduersus eosdem Reos erat, qui ex abditissimis latibulis, poena capitis in receptatores statuta, & Sacris ipsis Adytis, ad condignum extrahebantur supplicium. In detestationem tantorum scelerum Reipublicæ perniciosissimorum Prætorem suum Princeps tam ampla communiebat potestate, vt quoscunque fures, homicidas, incendiarios, raptores, & compares maleficos, Ciues æquè ac aduenas, nullo præuio Scabinorum & Iudicum Decreto vbiu's posset capere, & publicis, id est Episcopalibus carceribus mancipare: tormentis seu quæstione veritatem exprimere, morte eos pro ratione delictorum mulctare, irrequisitis, si ita visum ipsi esset, Iudicibus. Ad quandam Præfecti Prætorio, secundi olim ab Imperatore Magistratus, similitudinem, quem Parazonio Cæsar accingens, vitæ necisque arbitrium in omnes ei delinquentes concedebat. Quæ iura & iurisdictiones Principi ab æuo competant non sum hic enumeraturus, qui ad insolita & admiranda tantum calamum applicui. Nam merum ei tributum & debitum in suam Ciuitatem Imperium abundè ex ijs quæ Superioribus exposui capitibus apparet. Ad Iurifconsultos mitto Lectorem sciendi auidum quæ sint

Meri Imperij iura: si hoc vnum dixerō. Merum Imperium esse gladij potestatem ad animaduertendum in facinorosos. Cuius sunt tres species. Merum Imperium Magnum, Medium, Paruum. Magnum est, Potestas vitam alicui adimendi naturaliter, vel ciuilitate. Medium, Relegandi ad tempus, fustigandi, & corporaliter, infra tamen ademptionem vitæ, puniendi. Paruum dicitur, quando ad vindictam publicam in Numellis aut ad Columnam criminofus propter minora delicta populo exhibetur. Neque enim Peccata omnia paria sunt, prout nec æquales corporis morbi: ideoque vt non omnes hi ferro & adustione sanantur, sic illa non omnia sunt gladio demetenda.

— — adfit

*Regula peccatis, que penas irroget æquas,
Nec scutica dignum, horribili scetere flagello.*

Draconis Legislatorum vnus Leges non immeritò explofit Antiquitas, quas non charta sed sanguine scriptas querebatur, quod nulla delictorum distinctione omnes Reos capite mulctarent. Ad dignitatem Principis conferebat grauitas poenæ in contumaces & immorigeros. Si quis rem minimam Ecclesiæ attrectasset, illi aut Principi quantumcumque iniurius fuisset, vicini Principis Feudatarij, incolæ & accolæ Barones, præsto erant qui vlciscerentur iniuriam: Si vocati morem non gessissent, Feudis cadebant. Nec dispar subditorum mulcta, quorum est par, vel certè maius obtemperacionis vinculum. Iuxta illud Theodosij in suo Codice, Grauior enim poena constituenda est in hos qui nostri
iuris

iuris sunt, & nostra debent custodire mandata. Suus etiam proprius Ecclesie Leodiensi Defensor, alio nomine Aduocatus, erat iam à Conditore Sancto Huberto stabilitus: omniumque primus fuit Landricus Loffensis Comes, Martyris Lamberti frater, & post eum Aper eius filius, & labentibus annis in Arembergicorum Principum familiam hæc Leodiensis Aduocatia deuenit. Quæ iurisdictionem non tribuit Aduocato, sed curam & defensionem Ecclesie, in cuius subsidium est allectus. Si de togatis dixit Aduocatis Imperator, Quod non minus prouideant humano generi quam si prælijs atque certaminibus patriam parentesque saluarent, quantò verius de sagatis defensoribus, qui sub nascentis & adolescentis præsertim huius Ecclesie tēpora sanguinem & opes pro eius defensione liberaliter effuderunt. Hubertū Conditorem Urbis, alter quasi Conditor Notgerus hac etiam in parte, vt in plurimis est imitatus. Pro incremento deuotionis & zeli fidelium populorum auctis Ecclesie bonis, solers prudensque Notgerus prædia Ecclesiastica in tria membra partitus, partem primam sibi & successoribus reseruauit, alteram Monasteriis piisque locis assignauit, & tertiam Militibus, siue Nobilibus, Ecclesiam armis suis protecturis, permisit possidendam. Inde processit multitudo illa, quæ non alibi tanta, Aduocatiarum per Principatum Leodiensem, dum munifici Principes in robur donationum Ecclesiis, Monasteriis, & Collegiis defensore carentibus factarum, viros militares & Nobiles ijs in Aduocatos & Defensores deputarunt, adiecto partis multarum, & sæpè aliarum rerum euolumento. Inde etiam crebriores

querelæ, & aliquando lites inter Capitula, Collegiâne & Aduocatos priscos, illis Aduocatiæ Cancellis hos continere volentibus, his Dominicalia iura ex longo vsu arrogantibus.

CAPVT DECIMVM-TERTIVM.

Explicata vox Homines (vernaculè Hommes) in Pacto de de Fexhe, & falli Leodienses qui per Homines intelligunt Consules.

CEdo lucernam Diogenis: Homines media luce mihi inuestigandi. Face non lucerna tantum erroribus istis opus, qui virgulta pro hominibus, ut tempore Cominæ, incerto adhuc die, cernunt, quia cernere putant. Vix quicquam frequentius inter Leodienses de Ciuitatis exemptione aut statu aduersus Principis sui Consilium differentes, Pacto quodam nuncupato de Fexhe inito sub Adolpho de Marka Episcopo anno Christianæ salutis 1316. Ed remittunt Consiliarios Principis: quasi cuncta illius iura & iurium insignia illic designentur, & specificatorum inclusio sit prætermisforum exclusio, & exempla regulam non amplificent, sed restringant. Standum pacto quod Principes pariter & subditos ligat, nec licere Principi aliud sibi extra pactitiam Legem arrogare. Quod Consularem auctoritatem, Tribunitiam veriùs facem attollant, & inde Ciuiam peculiare faciant Tribunal, euincere conantur quod per dictionem Homines (Hommes Walonico